

Eligiusz Dworaczyński

Tarnów. Góra Św. Marcina

Informator Archeologiczny : badania 19, 182

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W związku z przygotowywanym i opracowywanym projektem przystosowania zabytkowej Bramy Kamiennej w Świdwinie na cele użytkowe, podjęto w 1985 r. badania architektoniczne, których wyniki zostaną wykorzystane przy opracowywaniu planu remontu i zagospodarowania Bramy Kamiennej.

Podczas prac wewnątrz obiektu, a zwłaszcza w zamurowanej klatce schodowej, prowadzącej niegdyś przez Bramę na mury obronne, poza elementami architektonicznymi odkryto również ciekawy zespół zabytków ruchomych. Są to fr. kafli, gąsiorów, ceramiki i drzewców bełtów kusz. W wyniku przeprowadzonego nadzoru konserwatorsko-archeologicznego /mgr F. Lachowicz, mgr K. Zielińska, mgr H. Janocha/ ruchome materiały zabytkowe zostały zebrane i przekazane Działowi Archeologicznemu Muzeum Okręgowego w Koszalinie.

Z zabytków ruchomych na szczególną uwagę zasługują drzewca bełtów kusz. Z zebranych 15 fragmentów udało się zrekonstruować 10 bełtów. Znaleziono bełty wykonane są z drewna dębowego. Ich długość wynosi 42 cm, a grubość 1,3 cm. W części dolnej zaopatrzone są w dwa pierzaka wykonane z cienkich płytek dębowych o długości 15-16 cm. Zabytki te ogólnie można wiązać z XIV-XVI w. Z badań dawniejszych w Świdwinie znana jest kusza, która znajduje się w Muzeum w Szczecinku, a wydobyta została z rzeki Regi. Znaleziono bełty wiążą się chronologicznie z tego typu brocią miotającą.

TARNÓW
Góra Św. Marcina

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
w Tarnowie

Badania prowadził mgr Eligiusz Dworaczynał, Finansował WKZ
w Tarnowie. Szósty sezon badań. Ruiny zamku /XIV-XVI w. /.

Po rocznej przerwie wznowiono prace wykopaliskowe w zachodniej części zamku, na terenie tzw. zaplecza gospodarczego. Wykopy zlokalizowano w dwóch rejonach: północno-zachodnim i południowo-wschodnim. Badania miały na celu dostarczenie informacji o przebiegu niewidocznych na powierzchni murów obronnych z XIV w. oraz murów zabudowań z XVI w. w miejscach węzłowych, istotnych dla rekonstrukcji założenia.

W rejonie południowo-wschodnim, na stoku wzgórza w pobliżu rampy wjazdowej odkryto najlepiej jak dotąd zachowaną warstwę wczesnośredniowieczną o miąższości od 0,2 do 0,6 m, pochodzącą z okresu poprzedzającego budowę zamku. Natomiast w miejscu domniemanej bramy uchwycono kolejne partie murów biegnących prostopadle do obronnego i tworzących szereg pomieszczeń otwartych na zewnątrz. Pomiedzy dwoma murami odkryto szereg wkopów po słupach drewnianych, stanowiących rodzaj plotu. Cała konstrukcja przypomina fundament arkadowy sporej budowli, zawieszanej nad stokiem.

W rejonie północno-zachodnim odkryto kolejne fragmenty murów dużej budowli gospodarczej z piecami ceglanyimi o komorach owalnych i prostokątnych oraz jedyny fragment północnego muru obronnego, określonego dotychczas jedynie na podstawie negatywu i wkopu fundamentowego. Wśród ruchomego materiału zabytkowego w dalszym ciągu najliczniejszą grupę stanowią fragmenty ceramiki z przedziału chronologicznego od XIV do XVI w., kości zwierzęce i drobne gwoźdźce. Zabytki te znaleziono w warstwach kulturowych na południowym stoku wzgórza. Do najciekawszych przedmiotów należą srebrne monety z XV i XVI w. noże żelazne, groty bełtów kusz i podkowy. Znaleziono także liczne fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej /XII-XIII w. /.

Badania będą kontynuowane.

TORUŃ
ul. Dominikańska 1-9

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Toruniu

Badania prowadzili mgr Zbigniew Polczyński /autor sprawozdania/
i dr Jan Grześkowiak. Finansował WKZ w Toruniu. Trzeci sezon
badań. Kościół Św. Mikołaja i klasztor O. O. Dominikanów /XIII-
XIX w. /.

² Kontynuowano badania archeologiczne stanowiska w ramach dwóch wykopów o łącznej powierzchni 300 m². Eksploatację obu wykopów przerwano na okres zimowy na głębokości około 49, 50 m n. p. m. nie osłaniając poziomu calca. Prace obejmowały całą zachodnią część dawnego kościoła.

Wyróżniono dotychczas osiem zasadniczych warstw kulturowych: I - asfalt, II - tłuczeń kamienny, III - bruk kamienny, IV - szara ziemia, V - gruz ceglany z brunatną ziemią, VI - posadzkę ceglana, VII - podsypankę pod posadzkę z jasnożółtego piasku, VIII - brunatną, płaszczystą ziemią.

W warstwach średniowiecznych i nowożytnych /IV, V, VII, VIII/, łącznie natrafiono na liczny i zróżnicowany materiał kulturowy, tj. fragmenty naczyń ceramicznych - 1.934, szkła okiennego - 674, szkła naczyńniowego - 190, gwoźdźce żelazne - 340, monety srebrne i miedziane - 43, kości zwierzęce - 174 oraz 74 inne przedmioty metalowe w rodzaju przecinaków, podków, noży, nitów, guzików, ramek witraży.

Szczególnie cennym odkryciem są zachowane fragmenty murów najstarszego kościoła Św. Mikołaja. Datowany jest on w oparciu o źródła historyczne na 1276 r. Pozostałe relikty architektoniczne należy łączyć z drugim kościołem budowanym w drugiej połowie XIV w. Być może z tego okresu pochodzi również odsłonięta na dużej powierzchni posadzka z płyt ceglanych i kamiennych.

Badania będą kontynuowane.